

**VERSLAG DER WERKZAAMHEDEN VAN HET AMSTERDAMSCH
GENOOTSCHAP TOT BEVORDERING DER KOEPOKINENTING
VOOR MINVERMOGENDEN, GEDURENDE HET JAAR 1873.**

Het aantal inentingën in het jaar 1873 door het Genootschap verrigt, bedroeg 2001, tegen 1338 in 1872. Een belangrijke vermeerdering derhalve, die wel voornamelijk daaraan is toe te schrijven, dat sedert de invoering van de Wet op de besmettelijke ziekten strenger dan vroeger wordt gewaakt, dat niemand de school bezoekt of hij moet een bewijs van verrigte inenting kunnen vertoonen.

Onderstaande tabel geeft, op dezelfde wijze als in de vorige jaarverslagen, een overzicht van de vaccinaties, verdeeld naar den leeftijd der ingeënten en den aard der gebezigde lympe.

STAAT DER INENTINGEN DOOR HET GENOOTSCHAP VERRIGT IN 1873.

Aantal inentingën.		Ouderdom.						Overéénstemmend totaal.
Vaccinaties.	Revaccinaties.	0—2 jaar.		2—10 jaar.		Boven 10 jaar.		
A. Met humane lympe.								
951	742	206	3	951
.....	129	22	61	46	129
B. Met animale lympe.								
790	431	351	8	790
.....	131	10	80	41	131
1741	1173	557	11	1741 Vaccinaties.
.....	260	32	141	87	260 Revaccinaties.
Totaal-Generaal 2001		1250		698		98		2001.

Het cijfer der animale inentingën was ruim driemaal zoo groot als een jaar te voren (921 tegen 305 in 1872); ook naderde het alweder meer tot dat der humane inentingën.

Ik acht het van belang om weder, evenals vroeger, de resultaten der humane en animale lympe nevens elkander te stellen. Om die vergelijking zoo zuiver mogelijk te doen zijn, trek ik van de 951 vaccinaties met humane lympe 27 af, die uit haarbuisjes werden verrigt, en 18 vaccinaties van personen die aan de natuurlijke pokken hadden geleden. Evenzoo verminder ik 790, zijnde het cijfer der van kalf op arm gevaccineerden, met 36, zijnde het getal der vaccinaties van kalf op arm bij kinderen die vroeger variolae hadden doorgestaan. Na deze schifting houden wij dus ter vergelijking

over 906 vaccinaties van arm op arm tegen 754 van kalf op arm. Ieder kind ontving 10 prikjes, van welken regel nooit werd afgeweken. Daaruit ontwikkelden zich:

10 pokken bij 241 van arm op arm en bij 91 van kalf op arm gevaccineerden.

9	"	"	120	"	"	"	"	"	69	"	"	"	"	"
8	"	"	139	"	"	"	"	"	98	"	"	"	"	"
7	"	"	104	"	"	"	"	"	99	"	"	"	"	"
6	"	"	92	"	"	"	"	"	71	"	"	"	"	"
5	"	"	62	"	"	"	"	"	81	"	"	"	"	"
4	"	"	47	"	"	"	"	"	70	"	"	"	"	"
3	"	"	50	"	"	"	"	"	63	"	"	"	"	"
2	"	"	31	"	"	"	"	"	56	"	"	"	"	"
1	"	"	15	"	"	"	"	"	52	"	"	"	"	"
0	"	"	5	"	"	"	"	"	4	"	"	"	"	"

906.

754.

Door verdere uitcijfering van dit staatje vinden wij voor de vaccinaties van arm op arm gemiddeld ongeveer 7 pokken en voor die van kalf op arm ongeveer 6 pokken. — Een jaar vroeger was de verhouding iets gunstiger voor de animale vaccine; het gemiddeld aantal pokken bedroeg toen voor beide methoden gelijkelijk 7, terwijl in 1871 en vorige jaren de animale vaccine gemiddeld slechts 4 pokken leverde. Als verdere toelichting van dit staatje zij nog opgemerkt dat enkele malen, zoowel bij de eene methode als bij de andere, 11 pokken (een paar malen zelfs 12) opkwamen, terwijl toch slechts 10 prikjes waren gegeven. Bij de berekening van het gemiddeld aantal is echter dit surplus buiten rekening gelaten. Bij de 9 gevaccineerden die met 0 pokken staan vermeld leverde eene herhaling der kunstbewerking na 8 dagen weder dezelfde negatieve uitkomst, terwijl bij 2 de herhaling wegens ziekelijken toestand werd uitgesteld. In verreweg de meeste gevallen slaagde de inenting terstond; enkele malen was herhaling na 8 dagen noodig; namelijk bij het gebruik van humane lympe, in 6, bij dat van animale in 36 gevallen. Dit laatste, zeker vrij hooge cijfer vindt daarin zijn verklaring dat somtijds het vaccine-proces bij de kalveren ongeregeld verliep; doorgaans kwamen dan ook op denzelfden datum een aantal mislukkingen voor bij kinderen, die van een en hetzelfde kalf waren ingeënt. Zoo vond ik bijv. bij doorbladering van het register: 2 September, 17 inentingen, waaronder niet minder dan 11 kinderen, bij wie niets was opgekomen, doch die bij herhaling der proef allen goede pokken kregen. Daar tegenover staan weder andere datums met een groot aantal inentingen zonder eene enkele mislukking, 21 September bijv. 33 vaccinaties, die de volgende week bleken allen geslaagd te zijn met een gezamenlijk cijfer van 254, d. i. gemiddeld bijna 8 pokken.

Bij 71 kinderen die op den achtsten dag een onvoldoend aantal pokken vertoonden, werd tot meerdere zekerheid de autorevaccinatie verrigt. Bij 25 van deze ontwikkelden zich nogmaals normale vaccines, bij 14 vaccinoiden, bij 32 nihil.

Ik heb straks reeds met een woord vermeld dat 27 kinderen werden ingeënt met humane lympe in haarbuisjes bewaard. De proeven werden zoowel met onvermengde als met glycerine-lymphe genomen. De uitkomsten staan in nevensgaand overzicht vermeld.

INENTINGEN MET HUMANE LYMPHE IN HAARBUISJES BEWAARD.

Aard der ge- bruikte lympe.	Aantal kinderen.	Getal opgekomen pokken.										To- taal.	
		10	9	8	7	6	5	4	3	2	1		0
Onvermengde humane lympe.	17	1	2	3		3			3	2	2	1	17
Humane lym- pe met glycerine.	10	3		1	1	1	2		1		1		10
Totaal....	27												27

Er blijkt uit dat de glycerine-lymphe in werking niet onderdoet voor de onvermengde, zelfs al wordt zij lang bewaard; van de buisjes met glycerine-lymphe waren er twee 1 maand, drie 2 maanden, twee 4 maanden en een 6 maanden oud. Een der laatstgenoemde o. a. leverde 10 pokken.

De uitslag der vaccinaties bij kinderen, die vroeger aan pokken hadden geleden, blijkt uit het volgende overzicht.

VACCINATIES BIJ KINDEREN, DIE AAN VARIOLA HADDEN GELEDEN.

Aard der ge- bezigde lympe.	Aantal kinderen.	Vaccines.	Vaccinoiden.	Nihil.
Van arm op arm.	19	4	11	4
Van kalf op arm.	36	8	11	17
Totaal.	55	12	22	21

Deze tabel behoeft geene bijzondere toelichting; zij strekt overigens ten bewijze dat na natuurlijke pokken haast nog meer dan na koepokken, de vatbaarheid voor vaccine volstrekt niet voor goed is opgeheven.

Gaan wij thans over tot de *revaccinaties*, waaraan hier een tabellarisch overzicht volgt, dat de resultaten aanduidt, terwijl de verdeeling volgens den leeftijd reeds in de eerste tabel staat opgeteekend.

REVACCINATIES, DOOR HET GENOOTSCHAP VERRIGT IN 1873.

Aard der ge- bezigde lympe.	Aantal. revaccinaties.	Vaccines.	Vaccinoiden.	Nihil.
Van arm op arm.	129	20	75	34
Van kalf op arm.	131	24	49	58
Totaal.	260	44	124	92

Ook deze tabel behoeft geene bijzondere toelichting. De 20 van arm op arm gerevaccineerden, bij wie de kunstbewerking volkomen slaagde, kregen gemiddeld 6 pokken, de van kalf op arm met volkomen succes gevaccineerden gemiddeld 5 pokken.

Het aantal glaasjes of haarbuisjes met lymphe in het afgelopen jaar op aanvraag van geneeskundigen, Gemeentebesturen en andere bevoegde autoriteiten verstrekt, bedroeg 1842. Daaronder komen voor 740 buisjes met oorspronkelijke lymphe (de bezendingen voor de koloniën daaronder begrepen). Tot eene nauwkeurige vermelding van de daarmede verkregen resultaten — tot welk einde de afgifte van oorspronkelijke lymphe steeds met verzoek om mededeeling van den uitslag gepaard gaat — ben ik alweder niet in staat, omdat door zeer vele aanvragers niet aan het verzoek is voldaan. In het geheel ontvingen we 286 antwoorden, waaronder 200 van goeden uitslag. De verhouding is dus iets gunstiger dan een jaar te voren, toen het gelukken tot het mislukken stond als 2—1.

Aangaande de resultaten met de lymphe van ons genootschap in Oost- en West-Indië verkregen, ontvingen wij onlangs eenige officiële berigten door den Heer Inspecteur van den Geneeskundigen Dienst der Landmagt. De gezonden rapporten behelzen meerendeels mededeelingen omtrent de in 1872 genomen proeven; slechts twee mededeelingen, omtrent de stof van 1873, namelijk een uit Suriname van slecht, een uit Curaçao van goed succes. — De berigten uit Curaçao omtrent twee bezendingen van 1872, spreken van onvoldoenden doch niet geheel negatieven uitslag. — Uit Oost-Indië kwamen 15 verslagen van de resultaten op verschillende plaatsen waargenomen; zes daarvan luiden gunstig, de negen overige ongunstig. — Uit geen der genoemde verslagen blijkt echter bij welke proeven humane, bij welke oorspronkelijke lymphe is gebruikt.

Uit het hierbij gevoegde lijstje blijkt dat uit alle provinciën van ons Land aanvragen om koepokstof tot ons kwamen.

OVERZIGT VAN DE VERZENDINGEN VAN KOEPOKSTOF IN 1873.

Plaatsen van bestemming.	Humane.		Oorspronkelijke.	Totaal.
	Buisjes.	Glaasjes.	Buisjes.	
Amsterdam en Noord-Holland (op regtstreeksche aanvraag, of door bemiddeling van den Geneeskundigen Inspecteur).....	69	663	449	1181
Zuid-Holland.....	12	18	—	30
Zeeland.....	2	2	—	4
Noord-Brabant.....	—	18	6	24
Limburg.....	—	3	2	5
Gelderland.....	8	29	30	67
Utrecht.....	7	25	—	32
Overijssel.....	4	24	8	36
Drenthe.....	—	3	4	7
Groningen.....	—	10	—	10
Friesland.....	4	56	8	68
Voor het leger hier te lande } Door den Heer Ge-	5	—	—	5
Oost-Indië.....	50	—	150	200
Suriname.....	80	—	55	135
Curaçao.....	10	—	20	30
Esneux (België).....	—	—	3	3
Madrid (door Dr. J. ZEEMAN).....	—	—	5	5
Totaal.....	251	851	740	1842

Ten slotte nog een paar opmerkingen. — De animale vaccine behoort ten onzent nog altijd eenigzins onder de nieuwigheden. Bij de daaruit voortvloeiende, zoo uiteenloopende schatting, waarin zij onder de geneeskundigen hier te lande nog steeds staat, acht ik het de pligt van een groot vaccinatie-bureau zooals het onze, waar beide methoden van inenting naast elkander toegepast worden, om door naauwkeurige mededeeling van de resultaten met de oorspronkelijke en humane vaccine verkregen, te trachten bij onze kunstbroeders eene gemotiveerde overtuiging aangaande de waarde der oorspronkelijke lympe te vestigen. Zal echter de vergelijking der beiden methoden volkomen zuiver en daardoor ten volle betrouwbaar zijn, dan is het ook een noodzakelijk vereischte dat alle inenting, de animale zoowel als de humane, geschieden met een onveranderlijk aantal piqûres. Wij zijn daarvan dan ook, juist om deze reden, nooit afgeweken.

Aan het slot van het vorige jaarverslag werd gewezen op het uiterst bekrompen lokaal (de kamer der stads doctoren bij het Binnengasthuis), waarin wij ons voor de werkzaamheden aan de animale vaccine verbonden, nog steeds moesten blijven behelpen. Wij maakten melding van onze herhaalde adressen aan Burgemeester en Wethouders en aan den Gemeenteraad gerigt, ter verkrijging van een geschikt lokaal en van ons vertrouwen dat in den loop van 1873 aan ons regmatig verzoek zou worden voldaan. Welnu, dat vertrouwen is alweder gebleken, ijdel te zijn geweest. Wel heeft de Gemeenteraad in zijne vergadering van 15 Mei 1873 besloten dat bij de op handen zijnde verbouwing van het Binnengasthuis op de wenschen van het Genootschap zal worden gelet; doch het is tot onze teleurstelling gebleken dat het vrij lang kan duren eer met eene op handen zijnde verbouwing werkelijk wordt aanvangen. — Daarom zal het Genootschap, overtuigd van de onmogelijkheid om in den aanstaanden zomer de werkzaamheden in het tegenwoordige lokaal naar eisch voort te zetten, zich op nieuw tot den Gemeenteraad wenden met het dringend verzoek dat er aan dien onhoudbaren toestand een einde worde gemaakt.

De Secretaris van het Genootschap:

Dr. A. J. D'AILLY.

WETENSCHAPPELIJKE MEDEDEELINGEN.

DE BEHANDELING VAN HET MAAGLIJDEN is de titel eener klinische voordragt door Prof. LEUBE te Jena in de bekende VOLKMANN'sche *Sammlung* uitgegeven, waaraan wij het volgende ontleenen. Welke ook de oorzaken der verschillende vormen van het maaglijden zijn mogen, zoo kan volgens LEUBE de rationele therapie bijna uitsluitend slechts op de behandeling der dyspepsie toepasselijk zijn. Hoe duidelijk en eenvoudig het symptomencomplex der dyspepsie in het algemeen ook zij, zoo blijft toch de keuze van het middel, waardoor men haar in ieder afzonderlijk geval zal bestrijden, menige zwaarigheid opleveren. Het is bekend dat het normale, sterk zuur reagerende maagsap door een vrij zuur en door het hydrolytische ferment, de pepsine, gevormd wordt. Beider aanwezigheid is, zoowel als beider voorhanden zijn in eene bepaalde verhouding, voor het tot stand komen eener krachtige digestie onmisbaar. Terwijl de aanwezigheid van de pepsine in eene bepaald groote hoeveelheid van minder belang schijnt te zijn, zoo moet echter de verhouding van minstens 1—4 deelen zuur op 1000 deelen maagsap als eene physiologisch noodzakelijke gesteld worden.